

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ГОСПОДАРСТВО і ПРАВО

*США: студент
та університет*

*Про персональні дані
в Козацьку добу*

*Інформаційна
агресія*

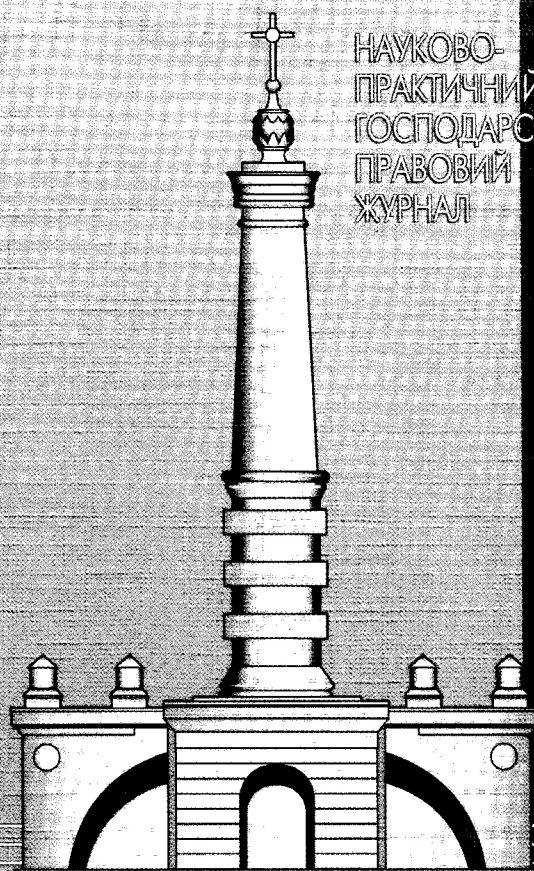
*Права пацієнта
в Україні*

*Класифікація носіїв
кримінальної
субкультури*

НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИЙ
ГОСПОДАРСЬКО-
ПРАВОВИЙ
ЖУРНАЛ

5 2015 (233)
КИЇВ

"Pacta servanda sunt"

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

*Продовжується
передплата на 2015 рік
на журнал*

**«ПІДПРИЄМНИЦТВО,
ГОСПОДАРСТВО
І ПРАВО»**

*Передплату можна оформити
в будь-якому поштовому відділенні
зв'язку України*

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

74576

ЖУРНАЛ РОЗКЛАДАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ЗА ПЕРЕДПЛАТОЮ

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

*Постановою президії ВАК України
від 16 грудня 2009 р. № 1-05/6
журнал «Підприємництво, господарство і право»
внесено до списку наукових видань, в яких
можуть публікуватися основні результати
дисертаційних робіт у розділі*

Юридичні науки

5
2016 (236)

Щомісячний науково-практичний
юридичний журнал
видається з 1 січня 1996 р.

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ГОСПОДАРСТВО і ПРАВО

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМ. АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА НАПрН УКРАЇНИ

Шеф-редактор
МАКАРОВА
Алла Іванівна

Редакційна
колегія:

ХАВРОНИЮК
Микола
Іванович
головний
науковий
редактор

МЕЛЬНИК
Микола
Іванович
заст. головного
наукового
редактора

БЕЛЯНЕВИЧ О.
БОБРИК В.
ВАВЖЕНЧУК С.
ГАЛЯНТИЧ М.
ДЕМЧЕНКО С.
ЗУБ І.
КРУПЧАН О.
КУБКО Е.
КУЗНЄЦОВА Н.
ЛУК'ЯНЕЦЬ Д.
ЛУЦЬ В.
МАЙДАНИК Р.
МАМУТОВ В.
НАВРОЦЬКИЙ В.
СТЕЦЕНКО С.
ТОРГАШИН О.
ШАКУН В.
ШЕВЧЕНКО Я.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Наталія Давидова

Цивільно-правові відносини між студентом
та університетом у США

3

Катерина Добкіна, Євгенія Ключова

Місце попереднього договору
в системі цивільно-правових правовідносин

8

Вікторія Криворучко

Правова природа договорів енергопостачання

12

ТРУДОВЕ ПРАВО

Сергій Вавженчук

Правовий статус працівника як суб'єкта охоронних
трудова правовідносин

16

Юлія Медведенко

Актуальні питання співвідношення захисту персональних
даних за часів Запорізької Січі та в період сучасної України

20

Юлія Рижук

Теоретико-правова характеристика ефективності
та конкуренції як економіко-правових категорій

23

Олег Мандзюк

Роль аналітичної діяльності й аналітичних центрів у формуванні
та реалізації кібербезпекової політики

27

Анатолій Супруненко, Тихон Шишка

Інформаційна безпека податкових та інших правоохоронних
органів в умовах формування українського законодавства

32

Ольга Хохленко, Вера Хохленко

Правове забезпечення вищої освіти

36

Олексій Сердюченко

Вдосконалення правового регулювання системи
гарантування банківських вкладів фізичних осіб в Україні

39

Наталія Гонтаренко

Приватизаційне провадження у сфері використання
та розпорядження нерухомим майном

43

Юлія Козаченко

Адміністративно-правове регулювання забезпечення
прав пацієнта в Україні: шляхи вдосконалення

48

На першій сторінці
обкладинки –
пам'ятник
Магдебурзькому
праву в м. Києві

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

- Віталій Олюха**
Напрями господарсько-правового забезпечення
оптимізації капітального будівництва 53
- Марія Остап'юк**
Застосування норм Закону України «Про санкції»
у сфері державних закупівель лікарських засобів 58
- Євген Школьний**
Проблеми визначення правового статусу держави
при здійсненні нею зовнішньоекономічної діяльності 63

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО

- Олена Літошенко**
Спеціальний вид юридичної відповідальності
за порушення земельного законодавства 67
- Тіна Ситнік**
Управління відносинами щодо земель населених пунктів,
зайнятих зеленими насадженнями: окремі аспекти 71

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС. КРИМІНАЛЬНІСТЬ

- Олександр Петрович Мілевський**
Засади судового провадження в кримінальному
процесі України 75
- Олександр Олександрович Мілевський**
Засоби подолання протидії розслідуванню злочинів,
учинених у Чорнобильській зоні відчуження 78
- Павло Дем'як**
Особливості класифікації носіїв
кримінальної субкультури 82

Співзасновники:

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
ім. академіка Ф. Г. Бурчака
Національної Академії правових наук України,
ТОВ «Гарантія»

Видавець: ТОВ «Гарантія»

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 15779-4251ПР від 02.11.2009 р.

**Журнал рекомендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України
(протокол № 4 від 22.04.2015 р.)**

Підписано до друку 22.05.2015. Формат 70x108 1/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 7,35. Обл.-вкл. арк. 9,9.
Умовн. фарбодобитків 8,22. Тираж 270. Замовлення № 15-146.
Надруковано з готових форм у ТОВ «Друкарня Бізнесполіграф»,
02094, м. Київ, вул. Віскізна, 8.

© Товариство з обмеженою відповідальністю «Гарантія», 2015.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 15779-4251 ПР від 02.11.2009 р.
Поштова адреса редакції: 01133, м. Київ-133, а/с 23.
Тел./факс (044) 513-33-16.

УДК 347.44

Наталія Давидова,канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри приватноправових дисциплін
Університету сучасних знань

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ МІЖ СТУДЕНТОМ ТА УНІВЕРСИТЕТОМ У США

У статті аналізуються чотири теорії цивільно-правових відносин між університетом і студентом: договірні, трастова, фідучіарна та конституційна.

Ключові слова: договір, порушення договору, студент, відрухування студента, університет, студентський довідник, принцип «судової поваги».

Відповідно до багатьох міжнародних рейтингів інституцій вищої освіти у США працює більше половини із 100 найкращих університетів світу. Процес глобалізації та потреба у запозиченні позитивного іноземного досвіду створює інтерес у дослідженні правового регулювання відносин у сфері американської вищої освіти. Сучасною тенденцією реформування вищої освіти в Україні є зменшення питомої ваги публічного правового регулювання та, відповідно, збільшення приватної правової складової.

Метою цієї статті є дослідження судової практики та правової доктрини цивільно-правових відносин між студентом та університетом в американській вищій освіті.

Питаннями теорії освітнього права, зокрема договірними студентсько-університетськими відносинами, займалися такі американські юристи, як К. Александр, А. Голдман, У. Каплін, Б. Лі, Г. Майкл, Е. Соломон та ін.

Існує чотири основні теорії взаємовідносин студента й університету: договірні, теорія трасту, теорія довірчих відносин, конституційна теорія [1, с. 412–414]. Згідно з *теорією трасту* освітня інституція є довіреною особою, що управляє благодійним або освітнім трастом, а студент – вигодонабувачем. Ця неясна до кінця теорія була популярна до середини минулого століття і закріплена в таких судових справах: *People ex rel. Turkoff v. Northwest University* (33 Ill App. 224. 77 N.E. 2d 345, cert. Denied, 335 U.S. 829 (1947)), *Anthony v. Syracuse University* (224 App. Div. 487 (N.Y. App. Div. 1928)). Недоліком цієї теорії є те, що довірена особа не має юридичного пра-

ва змінювати вигодонабувача, коли студента відруховують за ініціативою адміністрації.

Теорія довірчих відносин запропонована А. Голдманом і описується як довічне співіснування двох сторін, за яким одна сторона виявляє віру в лояльність і порядність іншої сторони [2, с. 668]. Сутність цієї теорії зводиться до того, що університет як довірена особа несе тягар доведення того, що дисциплінарне стягнення було накладено: з причини, що відповідає функції університету із забезпечення атмосфери, сприятливої для вільного обміну думками та здобуття нових знань; за справедливою процедурою. Університет як довірена особа повинен надати студенту можливість і засоби для поновлення своїх порушених прав [2, с. 674–675].

Вихідною умовою *конституційної теорії* є та, що студент при вступі до університету не втрачає конституційних прав: положення першої, четвертої, п'ятої та чотирнадцятої поправки є основою правовідносин між студентом та університетом.

Переважаючою з чотирьох наведених теорій взаємовідносин між університетом і студентом в юридичній науковій спільноті є *договірні теорія* [3, с. 255]. Правова конструкція «договір» широко використовується у сфері вищої освіти у США. Договірні правовідносини виникають між університетом і студентом, між університетом і викладачем, між університетом та органами влади, між університетом та третіми особами (постачальниками, замовниками наукових досліджень, підрядниками). Стала судовою практика свідчить про те, що відносини між ними є договірними за своєю правовою природою [4]. За договором університет зобов'язується нада-

ти освітні послуги, визначені в програмі навчання, а студент – сплатити вартість навчання та виконувати навчальний план. Умови договірних відносин, як правило, не викладаються в окремому документі, а містяться в студентському довіднику, університетському навчальному плані, лекційних програмах до кожного курсу, заявці на вступ до університету та в інших документах, що визначають університетську політику.

Як приклад, де студентський довідник було визнано формою договору, за яким університет несе обов'язок перед студентом, можна навести *Fellheimer v. Middlebury College* [5]. Федеральний суд визнав студентський довідник у приватній освітній інституції документом, що є імперативним для університету, та запропонував основи поняття «порушення договірних зобов'язань». Студент оскаржував справедливість слухання, за результатами якого його притягли до дисциплінарної відповідальності. Як аргумент використовувався той, що не всі звинувачення були письмово надані студенту до початку слухання у справі. Суд не взяв до уваги тезу університету про те, що студентський довідник не є договором. Хоча попередні судові справи примушують суд мати спеціальне відношення до освітнього середовища та до тлумачення договору між університетом і студентом, вони не змінюють загального твердження про те, що коледж є зобов'язаною особою у наданні студенту процесуальної охорони [5, с. 243]. Суд визнав порушення коледжем Мідлбері договору, оскільки слухання по дисциплінарній справі мало процесуальні недоліки.

Навчальний план розглядається як письмовий договір між університетом і студентом, але слід зазначити, що типовий навчальний план містить широкі за змістом формулювання, залишає за університетом право вносити майже будь-які зміни в односторонньому порядку, істотно обмежує свободу студента, а взамін не надає будь-яких гарантій, у тому числі існування самого університету протягом навчання [6, с. 201]. У справі *Doherty v. Southern College of Optometry* (862 F. 2d 570 (6th Cir. 1988)) суд відмовив у задоволенні претензії студента про зміни у програмі курсу, яка була заявлена на початку семестру, посиляючись на те, що університет порушив договірні зобов'язання. Довідник університету прямо містив норму, згідно з якою дозволялося змінювати вимоги для отримання диплому й університет і коледж неодноразово вносили в минулому зміни до програм курсів. Суд визнав, що такі зміни не були свавільними, примхливими, а тому дії універси-

тету не виходили за межі закону. Принцип інституційної автономії, широко застосований у сфері американської вищої освіти, надає майже безмежні повноваження університету у формулюванні умов навчального плану, тобто умов договору із студентом.

Умовний договір між університетом і студентом регулює широке коло відносин: сплата за навчання, поведінка студента та притягнення його до дисциплінарної відповідальності, академічні питання. Після вступу договору в силу університет не може самовільно в односторонньому порядку розірвати договір і, таким чином, позбавити студента права на отримання диплому. Саме така судово-практика склалася ще наприкінці XIX ст. У 1891 р. у справі *People ex rel. Cecil v. Bellevue Hospital Medical College* (14 NYS (NY Sup CT), aff'd 28 NE 253 (1891)) коледж заборонив студенту, що виконав навчальну програму, здавати іспит для отримання навчального ступеня з медицини. Коледж не пояснив такої поведінки, а лише зазначив, що має право свавільно без вказівки на причини відмовити студенту у видачі диплому. Позиція суду, що став на захист студента, зводилася до трьох тезисів: циркулярний лист відвідача чітко закріплює умови, за яких студент отримує диплом; якщо студент вступив до освітньої установи, то між ними виникають договірні відносини; корпорація не може забрати гроші та час студента, а взамін не надати бажаний диплом, що є умисним порушенням коледжем своїх обов'язків, тобто односторонньою відмовою від договору.

Відрахування студента з ініціативи університету є припиненням договірних право-відносин у формі розірвання договору, що істотно впливає на майбутню долю студента. Опосередковано така подія позбавляє особу на вдале працевлаштування й отримання гідної заробітної плати (використовуючи термінологію чотирнадцятої поправки, позбавляє особу «власності», а для законності такого позбавлення Конституція вимагає дотримання належної правової процедури. Узагальнюючи судову практику з приводу того, яка процедура є належною при відрахуванні, можна зробити висновок, що вимагаються щонайменше такі кроки з боку освітньої інституції: повідомити студента про звинувачення на його адресу та про те, що розглядається питання про його відрахування; студенту має бути надана можливість ознайомитися з доказами проти нього та надати докази на захист своєї позиції та поведінки; неупереджена посадова особа повинна заслухати студента [7, с. 750].

Судова повага та небажання судової гілки влади втручатися в університетське життя пронизує всю систему американської вищої освіти. Принцип судової поваги до університету полягає в тому, що університету надано широку свободу у формулюванні та тлумаченні умов договору. У справі *Mahavongsanan v. Hall* (529 F. 2d 448 (5th Cir. 1976)) суд визнав, що освітня інституція має право на свій розсуд змінювати умови або додавати нові умови до договору з метою належного виконання освітньої функції. Таке формулювання є загальнопоширеним у студентському довіднику, університетському навчальному плані, лекційних програмах до кожного курсу та надає майже безмежні повноваження університету, що підтримується судовою гілкою влади в багатьох рішеннях. Самообмеження університетом своїх прав, як правило, спостерігається, що не йде на користь захисту його інтересів.

У справі *Mittra v. University of Medicine and Dentistry of New Jersey* [8] суд вважає, що відносини між студентом та університетом не слід аналізувати в контексті тільки договірних стосунків. Якщо студенту забезпечені процесуальні засоби захисту його гіпотетично порушеного права у формі письмового повідомлення про звинувачення, слухання проведено згідно з університетськими нормами та правилами, то університету надається широка свобода в оцінці належності поведінки та навчальних досягнень студента. Жорстке застосування принципів договірної права до конфліктів в університетському середовищі буде втручанням у сферу академічної свободи та генеруватиме такий вид спорів, від розгляду яких суд наполегливо утримується [8, с. 695, 697]. Оскільки студент не навів конкретних норм ніби-то договору між університетом і студентом, що були порушені, апеляційний суд залишив рішення суду першої інстанції на користь університету в силі.

У деяких випадках суди віддають перевагу не теорії договірних відносин між університетом і студентом, а квазі-договірним відносинам. У справі *Beukas v. Fairleigh Dickinson University* (605 A. 2d 776 (N.J. Super. Ct. Law Div. 1991), affirmed, 605 A. 2d 708 (N.J. Super. Ct. App. Div. 1992)) колишній студент стоматологічної школи подав позов до університету, який закрив школу, що була його структурним підрозділом. Університет, захищаючи свою позицію, послався на навчальний план, який дозволяв закривати програми та школи. Суд замість застосування договірної теорії вдався до квазі-договірної аргументу: суд

відмовляється від договірної теорії «Справжній» договір це той, що означає взаємні зобов'язання не фактично, а юридично; ми маємо справу з квазі-договором, який створений законом із метою справедливості. Ця теорія є найбільш ефективною й юридично послідовною для розв'язання конфлікту між університетом і студентом із приводу адміністративного рішення закрити академічну чи професійну програму. Питання має формулюватися таким чином: чи діяв університет добросовісно, якщо так, то чи ставився він до студента справедливо? [9]. Апеляційний суд штату залишив рішення в силі, але послався на інший аргумент: якщо навчальний план є договором, то бронювання за університетом права закрити певну програму дозволяло закрити стоматологічну школу та не було порушенням договору.

Визнання за правовідносинами між університетом і студентом квазі-договірної, а не договірної, характеру має сенс тому, що існує декілька відмінностей між ними. Перша розбіжність полягає в тлумаченні поняття очікування добросовісної сторони. Суд визнав законною таку умову навчального плану, як відмова студента від права, навіть якщо така умова не могла бути очікуваною та зрозумілою для розсудливого студента. Судова практика з загальних договірних спорів виробила інше правило: умова про обмеження відповідальності, надрукована на квитанції, не є обов'язковою, крім випадків, коли одержувач міг розумно очікувати таку умову. Суд дійшов висновку, що звичайна розсудлива особа не могла очікувати на квитанції таку умову [10]. Студент розглядає навчальний план як документ, що, перш за все, містить інформацію про перелік запланованих дисциплін і вартість освітніх послуг; саме ці критерії беруться до уваги як підстава для обрання того чи іншого навчального закладу для здобуття освіти. Студент хоч і розглядає навчальний план як можливий договір для укладання, але не очікує побачити в цьому документі правила поведінки в університеті. Тим не менше суд вважає студента зобов'язаним за тими умовами, що викладені в навчальному плані, навіть якщо розсудливий студент не очікував їх там побачити.

Друга відмінність між класичним договірним правовідношенням і квазі-договірним правовідношенням студента й університету виникає, коли немає письмово викладених умов про покладання відповідальності або коли вони нечіткі та двозначні. В такій ситуації суд вимагає від студента довести, що дії університету виходили за межі договору. По-

кладання тягаря доведення на студента, а не на університет видається логічним, якщо йдеться про академічні правопорушення, зокрема плагіат чи списування на іспиті, але не у випадку вчинення студентом кримінально караного діяння. Студент є юридично більш слабкою стороною, а тому для досягнення балансу рівності між студентом та університетом вважаємо справедливим покладання тягаря доведення на освітню інституцію.

Відповідальність за порушення договірних зобов'язань може бути в трьох формах: відшкодування шкоди; судова заборона на певні дії; примус до вчинення певної дії.

Вимоги про відшкодування шкоди за порушення договірних зобов'язань можуть пред'являтися від імені як університету, так і студента, але слід зазначити, що перші є рідкістю, оскільки оплата за навчання вноситься до початку надання освітньої послуги, а тому вірогідність виникнення боргу студента перед університетом вкрай мала. Часто студенти, оскаржуючи рішення університету про припинення певної навчальної програми, просять суд відшкодувати шкоду, завдану порушенням чотирнадцятої поправки, а саме – права на свободу вибору навчального закладу та право власності (маючи на увазі майбутню заробітну плату після завершення навчання й успішного працевлаштування). До другої форми захисту порушеного договірних зобов'язань (судова заборона на певні дії) вдаються у випадку відрахування та подальшого поновлення студента. Університету забороняється перешкоджати студенту у доступі до навчальних програм і до університетських приміщень. Третя форма захисту (примус до вчинення певної дії) можлива в ситуаціях, коли надаються академічні послуги. За загальним правилом, суд неохоче втручається у вирішення академічних спорів, вважаючи поважного професора здатним самостійно прийняти виважене справедливе рішення. Тому суд примує до вчинення певної дії допоміжний персонал (наприклад, співробітників деканату або адміністративного апарату).

Провідні американські фахівці з права вищої освіти, В. Каплін і Б. Лі, розглядаючи теорію договірних правовідносин між університетом і студентом, аналізують поняття «кабального договору» [11, с. 847], тобто договору, який є настільки не вигідним та обтяжливим для однієї сторони, що розумна особа, яка діє без примусу й обману, не погодилась би на його укладання. Такий договір не підлягає примусовому виконанню за рішенням суду. В. Каплін і Б. Лі також розгля-

дають конструкцію «договір приєднання» [11, с. 848], за яким одна сторона (як правило більш сильна) пропонує іншій укласти договір за формулою: погодження із запропонованим договором в цілому або не укладення договору. Слабкіша сторона не може запропонувати свої умови договору, не може виступити з новою офертою. Невизначеності умов такого договору повинні тлумачитися на користь слабкої сторони (в даному випадку на користь студента), оскільки в неї не було можливості провести переговори та врегулювати спірні питання.

У справі *K. D. v. Educational Testing University* (386 N.Y.S. 2d 747 (N.Y. Sup. Ct. 1976)) суд розглянув спір між позивачем та організацією, що адмініструє тест для вступу до правових шкіл (LSAT) і визнав відносини між сторонами договірними, а саме договором приєднання. Договір визнано дійсним, оскільки він не був «настільки несправедливим і нерозумним», щоб бути ігнорованим на тій підставі, що він порушує публічний порядок. При небажанні судів втручатись у вирішення університетських спорів і при юридичній нерівності студента й університета як сторін договору єдиним способом ефективного захисту прав студента є запровадження обов'язку сторін договору діяти добросовісно та чесно. Саме таке формулювання міститься у Зведенні договірних прав. Судам треба мати рамки, в межах яких університет повинен бути відповідальним за свої адміністративні, дисциплінарні й академічні рішення. Договірне право виробило такі межі – принцип добросовісності та сумлінності сторін [12, с. 224], що є запорукою уникнення конфліктів із приводу навчального процесу та результатів оцінювання знань. Поєднання добросовісності та чесності з боку обох сторін договірних правовідносин дозволяє суду при виконанні ролі арбітра досягти балансу між врегулюванням університетом відносин із студентом на власний розсуд і відповідальністю університету. Звертаючись до освітньої інституції з вимогою про дотримання принципу добросовісності й уникнення прийняття свавільних рішень, суд, з одного боку, надає потрібного захисту студенту, а, з іншого, не узурапує університетську автономію.

На підставі викладеного можна зробити **висновок**, що правовідносини між університетом і студентом за юридичною природою є договірними або квазі-договірними. В американській вищій освіті не практикується оформлення договору окремо з кожним студентом, натомість умови формулюються в загальних документах (студентський довідник,

університетський навчальний план, лекційні програми до кожного курсу та в інших документах, що визначають університетську політику). Принцип інституційної автономності та принцип судової поваги до академічної сфери надає американському університету практично безмежні повноваження при формулюванні договірних умов. Дотримання принципу добросовісності та сумлінності, застосування механізмів захисту слабкої сторони, передбачених конструкцією договору приєднання та «кабального договору», допомагають захистити права студента.

Список використаних джерел

1. Kern A., Erwin S. S. College and University Law. Charlottesville, Virginia, The Michie Company Law Publishers, 1972. – 776 p.
2. Alvin L. Goldman. The University and the Liberty of its Students – A Fiduciary Theory // Kentucky Law Review. – 1966. – Vol. 54. – P. 643–682.
3. Jonathan Flagg Buchter. Contract Law and the Student-University Relationship // Indiana Law Journal. – 1973. – Vol 48, Issue 2. – P. 253–268.
4. Cherry R., Geary J. The College Catalog as a Contract // Journal of Law and Education. – 1992. – Vol 21, N 1. – P. 1–33.
5. *Fellheimer v. Middlebury College*, 869 F. Supp. 238 (D. Vt. 1994).
6. Hazel G. Beh, Student Versus University: the University's Implied Obligations of Good Faith and Fair Dealing // Maryland Law Review. – 2000. – Vol 59, Issue 1. – P. 183–224.
7. Comment. A Student's Right to Hearing on Dismissal from a University // Stanford Law Review. – 1958. – Vol. 10, N 4. – P. 746–750.
8. *Mitra v. University of Medicine and Dentistry of New Jersey*, 719 A. 2d 693 (N.J. Super. Ct. App. Div. 1998).
9. *Beukas v. Fairleigh Dickinson University*, 605 A. 2d at 783, 784 (N.J. Super. Ct. Law Div. 1991), affirmed, 605 A. 2d 708 (N.J. Super. Ct. App. Div. 1992).
10. *Williston S. A Treatise on the Law of Contract*. Third Edition by Walter H. E. Jaeger. Vol. 1 Mount Kisco, N.Y.: Baker, Voorhis and Co. 3d ed., 1959. § 90D. – 1095 p.
11. *William A. Kaplin, Barbara A. Lee. The Law of Higher Education: a Comprehensive Guide to Legal Implications of Administrative Decision Making*, 5th Edition. Vol. 1. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2013. – 1075 p.
12. Hazel G. Beh, Student Versus University: the University's Implied Obligations of Good Faith and Fair Dealing // Maryland Law Review. – 2000. – Vol. 59, Issue 1. – P. 183–224.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2015 р.

Four legal doctrines in the civil law relationship between the universities and their students has been analyzed: contract, trust, fiduciary, and constitutional doctrines.

В статье анализируются четыре теории гражданско-правовых отношений между университетом и студентом: договорная, трастовая, фидуциарная, конституционная.

